

Miten esimies voi edistää yhdenvertaisuutta kansainvälistyvässä työyhteisössä?

Tutkija Päivi Vartiainen

MULTI-TRAIN tutkimushanke,

Tampereen yliopisto, kasvatustieteiden yksikkö

www.uta.fi/multitrain

MULTI-TRAIN
www.uta.fi/multitrain

MULTI-TRAIN

Kulttuurien välisen työn valmiuksien kehittäminen sosiaali- ja terveydenhuollon työssä

- Toimintatutkimushanke 2014 – 2017
- Tavoitteena auttaa sosiaali- ja terveysalan työyhteisöjä kehittämään hyvin toimivia käytäntöjä monikulttuurisen työn arkeen.
- Selvitetään arjen hankauspisteitä, kehitetään korjaavia toimenpiteitä sekä arvioidaan interventioiden vaikutuksia.
- Tavoitteena on saada aikaan kulttuurien välistä työtä tukevia käytäntöjä ja rakenteita, sillä vain siten muutoksista tulee pysyviä.

Sosiaali- ja terveysalan henkilöstö vuonna 2013

Lähde THL	Lukumäärä kaikki yhteensä	Prosenttiosuus, syntyperä muu kuin Suomi
Lääkärit ja erikoislääkärit	17 409	8,3 %
Sairaanhoitajat	54 228	3,9 %
Lähihoitajat	74 941	5,5 %
Sairaala- ja laitosapulaiset	19 876	9,7 %
Päiväkotiapulaiset	4 180	10,8 %

Yhdenvertaisuus?

- **Yhdenvertaisuudella tarkoitetaan sitä, että kaikki ovat samanarvoisia ja ettei ketään saa syrjiä esimerkiksi iän, ihonvärin seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.**

www.yhdenvertaisuus.fi

Yhdenvertaisuus vs. samanlainen kohtelu

*Yhdenvertainen kohtelu ei tarkoita samaa
kuin samanlainen kohtelu.*

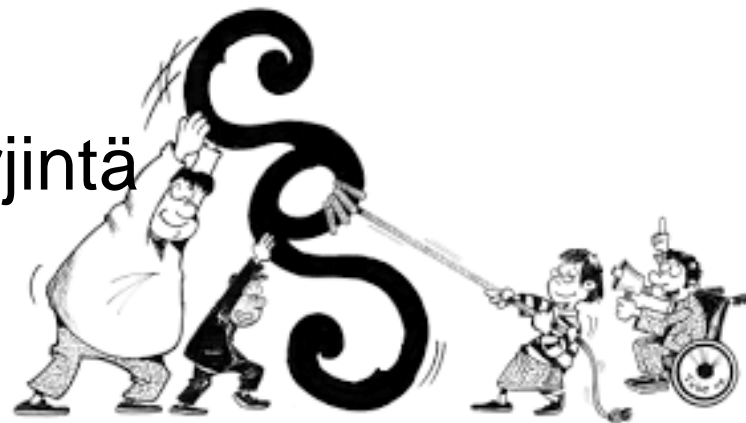
Muodollinen vs. tosiasiallinen yhdenvertaisuus

- **Muodollinen yhdenvertaisuus:**
Samanlaisessa tilanteessa ihmisiä kohdellaan samalla tavalla.
- **Tosiasiallinen yhdenvertaisuus** toteutuu silloin, kun
 - aktiivisin toimenpitein puututaan eriarvoisuuteen
 - muutetaan sellaisia käytäntöjä ja rakenteita, jotka aiheuttavat eriarvoisuutta ja epäoikeudenmukaisuutta

→ Yhdenvertaisuuden edistäminen työpaikalla voi joskus tarkoittaa myös samanlaisen kohtelun periaatteesta poikkeamista.

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014)

- **Kaikenlainen syrjintä on kiellettyä.** Syrjintää on
 - Välitön (suora) syrjintä
 - Välillinen (epäsuora) syrjintä
 - Häirintä
 - Ohje tai käsky syrjiä
 - Kohtuullisten mukautusten epääminen.

Työnantajan velvollisuuksia

(Yhdenvertaisuuslaki)

- **Edistää yhdenvertaisuutta aktiivisin toimenpitein.**
- **Arvioida yhdenvertaisuutta työpaikalla.**

→ Jos työntekijöitä on yli 30, työnantajan tulee tehdä yhdenvertaisuussuunnitelma.

Huom! Viranomaisilla erityinen velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta kaikessa toiminnassaan (esim. palvelut) + aina tehtävä yhdenvertaisuussuunnitelma.

Positiivinen erityiskohtelu

(Yhdenvertaisuuslaki)

Erityistoimenpiteet ovat sallittuja → Henkilön tai ryhmän tilanteen parantamiseksi, jos henkilö/ryhmä on ilman niitä vaarassa jäädä eriarvoiseen asemaan.

Ei ole syrjintää, koska tarkoituksena on ...

- tosiasiallisen yhdenvertaisuuden edistäminen
- syrjinnästä johtuvien haittojen ehkäiseminen tai poistaminen.

Sosiaali- ja terveysalan eettiset ohjeet, Sairaanhoitajat

(lähde: Sairaanhoitajaliitto)

Eettiset ohjeet

Sairaanhoitaja kohtaa potilaan arvokkaana ihmisenä ja luo hoitokulttuurin, jossa otetaan huomioon yksilön arvot, vakaumus ja tavat.

Sairaanhoitaja toimii tehtävässään oikeudenmukaisesti. Hän hoitaa jokaista potilasta yhtä hyvin ja kunkin yksilöllisen hoitotarpeen mukaan, riippumatta potilaan terveysongelmasta, kulttuurista, uskonnosta, äidinkielestä, iästä, sukupuolesta, rodusta, ihon väristä, poliittisesta mielipiteestä tai yhteiskunnallisesta asemasta.

Kollegiaalisuusohjeet

- *Sairaanhoitaja kunnioittaa ja arvostaa kollegoitaan.*
- *Sairaanhoitaja kohtelee kollegoitaan oikeudenmukaisesti.*
- *Sairaanhoitaja puhuu kollegoista ja kollegoille arvostavasti ja kohteliaasti.*
- *Sairaanhoitaja puolustaa ja tukee kollegaa epäoikeudenmukaisissa tai vaikeissa tilanteissa.*

Sosiaali- ja terveysalan eettiset ohjeet

Lähihoitajan eettiset ohjeet

(lähde: Super)

Oikeudenmukaisuus

Lähihoitaja hoitaa yhteiskunnan hänelle antamaa tehtävää ja on tietoinen asiakkaiden ja potilaiden oikeuksista ja niihin liittyvistä keskeisistä säädöksistä. Hän edistää asiakkaiden ja potilaiden sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja hyvinvointia. Hän puolustaa heidän osallisuuttaan niin pitkälle kuin se käytettävissä olevien voimavarojen mukaan on mahdollista.

Tasa-arvo

Lähihoitaja edistää omalta osaltaan tasa-arvon toteutumista työssään ja työyhteisössä. Hän kohtelee kaikkia asiakkaita ja potilaita sekä omaisia ja työtovereita tasa-arvoisesti heidän asemastaan, elämäntilanteestaan, sukupuolestaan, iästään, uskonnostaan, kulttuuristaan, rodustaan, vakaumuksestaan tai mielipiteestään riippumatta.

Multi train -hankkeen alustavia tuloksia: Miten yhdenvertaisuus näyttäytyy?

- Yhdenvertaisuus ymmärretään **samanlaisena kohteluna**.
- Tieto työyhteisön asioista kulkee kaikille samalla tavalla
- **Tieto yhdenvertaisesti kaikkien saatavilla?**
- Sama **palkka** – samat kyvyt/työssä tarvittavat taidot ja tehtävät?
- Ulkomaalaistaustaiset (erityisesti Suomessa kouluttautuneet) eivät halua erityiskohtelua.

Multi train -hankkeen alustavia tuloksia: Miten yhdenvertaista kohtelua voi edistää työyhteisössämme?

- **Riittävästi aikaa, henkilökuntaa, tiimityötä.**
- **Työt pyritään jakamaan tasaisesti.**
- **Autonominen työvuorosuunnittelu.**
- **Älä kohtele toisia kuten itseäsi haluaisit kohdeltavan
→ ymmärrä erilaisuus.**
- **Pelissäntöjen kertaaminen kaikille (myös ne, mitä ei ole kirjoitettu).**
- **Ongelmien/haasteiden tullessa asiat otetaan puheeksi ja ratkaistaan yhdessä.**

Yhdenvertaisuutta tukeva esimies ottaa kaikki mukaan

- Mahdollistaa jokaisen
 - 1) osaamisen käyttöön oton,
 - 2) toimimisen omana itsenään – ei tarvitse muuttua suomalaiseksi!
- Tukee kaikkien työhön pääsyä, työssä onnistumista, kehittymistä.
- Tunnistaa työntekijöiden motivoituvan ja sitoutuvan eri tavoin.
- Innostaa ja on esimerkki myönteisyydessä ja omien tapojen kyseenalaistamisessa.
- On psykologinen tuki, johon voi turvata.

Yhteenveto

- **Yhdenvertainen kohtelu # samanlainen kohtelu**
- **Muodollinen vs. tosiasiallinen yhdenvertaisuus**
- **Ihmisten kokemukset yhdenvertaisuudesta ja syrjinnästä vaihtelevat**
- **Ammattietiikkaan sisältyy yhdenvertaisuuden periaatteet**
- **Yhdenvertaisuuslaki:**
 - **Kaikenlainen syrjintä on kiellettyä**
 - **Työnantajan tulee edistää yhdenvertaisuutta**
 - **Positiivinen erityiskohtelu sallittua**
- **Mukaan ottavalla johtamisella tuetaan heikommassa tai eriarvoisessa asemassa olevia.**

KIITOS!

www.uta.fi/multitrain

paivi.vartiainen@uta.fi